

Finansaar ikke behøvede at optage noget Statslaan. Da jeg foreslog Statslaanet i November 1916, mente jeg, at man kunde standse derved, men jeg kunde da ikke vide, at Verdenskrigen vilde vedvare og vedvare saadan, at der ikke i Øjeblikket er nogen Udsigt til, at den indenfor en rimelig Grænse skal holde op. Jeg kunde heller ikke vide, med hvor store Udgifter Statskassen vilde blive bebyrdet ved Rigsdagens Vedtagelser. Jeg skal i saa Henseende henvise til Loven om Kornordningen, som den populært kaldes, der er vedtaget, og hvorved der maa ventes at ville komme en meget stor Udgift for Statskassen, og som alle ved, forestaar der andre Udgifter af betydelig Art. Jeg mener, der er en Mulighed for at komme igennem baade Kalenderaaret og Finansaaret med de Midler, som kan ventes at indkomme i Statskassen, men, som jeg senere skal vende tilbage til, tror jeg dog, det er rigtigt at optage Statslaanet nu.

Det viser sig ogsaa paa anden Vis for mig, at dette Finansaar vil være et overordentlig kostbart Aar for Statskassen, hvad jeg allerede ved Finanslovbehandlingens Slutning paapegede. Vi vil komme op til meget store Udgifter i dette Finansaar. I det første Kvartal af Finansaaret har Udgiften overskredet Indtægten. Der har været det, man kan kalde et Underskud, paa omtrent 20 Mill. Kr., og at et lignende Underskud, hvis jeg kan kalde det saaledes, vil foreligge i de næste Kvartaler, kan der ikke være Tvivl om, hvis man vil regne med de normale løbende Indtægter og Udgifter. Har Sommeren været dyr, er der ikke Tvivl om, at den kommende Vinter vil blive endnu tungere. Hvis man, som sagt, saa kunde se en Ende paa den Verdensrædsel, der foregaar omkring os, vilde jeg ikke være kommet med et saadant Lovforslag som det foreliggende. Hvis man altsaa kunde vente at faa sikker Grund igen under Statshusholdningen! Men saadan som Tilstanden er, maa jeg anbefale Lovforslaget som en Sikringsforanstaltning i Øjeblikket. Dermed kan vi nogenlunde tillidsfuldt se paa den nærmeste Fremtid, som jeg regner til henimod et Aar eller saa.

Der er desuden den Grund, som gør det naturligt, synes jeg, nu at gaa til Optagelse af Statslaan: at man i Øjeblikket kan faa Pengene og faa dem paa gunstige Vilkaar. De Vilkaar, jeg har nævnt: en Kurs af 99 pCt. for et 5 pCt.s Statslaan, er saa gunstige, som overhovedet nogen neutral Stat i Øjeblikket kan opnaa

og har opnaaet. Beløbet kan af Bankerne stilles til Raadighed for Statskassen allerede den 15. September.

Idet jeg altsaa gaar ud fra, at den høje Rigsdag vil vedtage dette Lovforslag, vil jeg nævne, hvorledes Statsgælden derefter forholder sig. Den 31. Marts 1901 var den danske Stats Gæld 218 Mill. Kr. Den steg i de 13 Aar til 31. Marts 1914 med 120 Mill. Kr. til 338 Mill. Kr. Her regner jeg dog ikke Hypotekbankens Grundfond med, som jeg mener at kunne holde udenfor Statslaanene, idet det er et Statslaan, af hvilket vi selv modtager Renter. Derefter vil den 31. Marts 1918 — naar jeg ikke medregner den løse Statsgæld, vi har: de 25 Millioner Statsbeviser, som skal betales i Februar — den faste Statsgæld være nær op mod 578 Mill. Kr., hvilket vil sige, at den i de 4 „Krigsaar“ er blevet forøget med 240 Mill. Kr. Ganske vist vil vi have laant 255 Mill. Kr. i de 4 Laan, som Rigsdagen vil have vedtaget, hvis dette fjerde, som jeg nu har fremsat et Lovforslag om, vedtages, men der er i samme Tidsrum afdraget 15 Mill. Kr. paa vor Statsgæld, saa at Forøgelsen kun bliver 240 Mill. Kr., hvilket vil sige, at hver af disse 4 „Krigsaar“ har kostet Staten 60 Mill. Kr. Jeg tror ikke, at nogen vil undre sig over dette Beløbs Størrelse. Jeg kan ikke tro, at nogen ved den europæiske Krigs Begyndelse vilde have ment, at den danske Stat kunde bære 4 Krigsaar af denne Art uden at forøge sin Statsgæld med et saa stort Beløb.

Jeg maa dog nu sige, at naar jeg tillader mig at fremsætte dette Lovforslag for den høje Rigsdag, maa det ses i Sammenhæng med de Lovforslag, jeg nu skal have den Ære at fremsætte, nemlig Forslag om forøgede Indtægter for Statskassen. Jeg vil ikke kunne anbefale Vedtagelsen af et Statslaan uden samtidig at anbefale Vedtagelse af de Skattelovforslag, jeg nu skal fremsætte. Og jeg maa straks fremhæve, at jeg betragter disse Lovforslag som et sammenhørende Hele, af hvilket intet Led kan udtages. Enten maa den høje Rigsdag vedtage alle Lovforslagene, eller den finansielle Ordning, jeg her forelægger, vil være strandet. Men naturligvis kan jeg modtage Ændringer i Lovforslagene, hvis disse Ændringer ikke forrykker det Grundlag, hvorpaa den hele Ordning hviler. Til disse Lovforslag maa jeg ogsaa henregne to, som min Kollega Ministeren for offentlige Arbejder vil fremsætte i Dag — saaledes som Formanden allerede har anmeldt —, nemlig et For-